

खण्ड :- 'क'

1. I. क) जीवनम्
ख) अन्नम्

II. क) जलसंरक्षणाय जलाशयानां निर्माणं करणीयं वर्षाजलस्य च सञ्चयं कृत्वा तस्य प्रयोगः कर्तव्यः ।

ख) प्राणिनः, वृक्षाः, पादपाः, औषधयः, फलानि, पुष्पाणि सर्वे स्व जलम् आश्रिताः सन्ति ।

- III. (क) (i) नीचेः
(ख) (ii) भवति
(ग) (i) विशिष्टाः
(घ) (iii) विना

खण्ड :- 'ख'

2. परीक्षाभवनान्

दिनाङ्कः 22-02-2020

① प्रियमित्र अनिकेत ।

अत्र ② कुशलं तत्रास्तु । भवतः पत्रं प्राप्तम् ।

③ पत्रं पठित्वा अहम् अतीव प्रसन्नः ।

अभवम् यत् भवान् स्वकक्षायां प्रथमं
स्थानं प्राप्तवान् । भवान् लिखितवान्

यत् उच्चशिक्षां प्राप्य वैज्ञानिकः भवितुम्

(4) इच्छति । आधुनिकयुगं विज्ञानस्य युगम्

अस्ति । अस्माकं देशः अपि विज्ञानस्य

क्षेत्रे उत्कृष्टं (5) कार्यं करोति ।

अन्तरिक्षे द्वितीयचन्द्रयानस्य प्रक्षेपणम्

अस्माकं कृते गौरवस्य विषयः अस्ति ।

मित्र ! अहम् अपि (6) वैज्ञानिकः भूत्वा

देशसेवां कर्तुम् इच्छामि । (7) ~~वक्ष्यामि~~ आवां

मिलित्वा भारतस्य गौरवाय कार्यं करिष्यामः ।

यदा मनसि दृढसङ्कल्पः भवति (8) ^{तदा} ~~सफलता~~

सफलता अवश्यं प्राप्यते । पुनः लेखिष्यामि ।

पितृभ्यां मम (9) प्रणामान् निवेदयतु ।

भवतः मित्रम्

10) अभिप्रेतः

3. i) चित्र एकः बालकः एक। बालिका च स्त्री।
 ii) अत्र अनेके वृक्षाः सन्ति।
 iii) अत्र एकः नाकाः अस्ति।
 iv) अत्र ~~सूर्य~~ सूर्यास्तिः आवति।
 v) अत्र एकः पर्वतः अस्ति।

4. किं धात्राः अत्र स्वंलन्ति।

स्वि १ चित्रं पश्यन्ति।

(ग) अष्ट पुस्तक अपठ्यम्

(घ) त्वं विद्यालयं कदा गमिष्यसि ?

(६) उत्तमः बालकः अस्ति ।
एषः

२४:

खण्ड - 'ग'

5. क) सम विद्यालयस्य पुस्तक + आलयः विशालः अस्ति।

ख) भवताः भागवन्तं गणेशं नमन्ति।

ग) छात्रा पाठं तथा + ख पठति यथा गुरुः
आदिशति।

घ) सज्जनः अतिथेः स्वागतं करोति।

6. क) सुग्रीवः रामस्य मित्रम् आसीत्।

ख) जनाः दृष्टिं लताम् दृष्ट्वा प्रसन्नाः
भवन्ति।

ग) वयम् नवमकक्षायां संस्कृतम् पठिष्यामः।

घ) साधोः आश्रमः वने अस्ति।

7. क) त्रयः बालकाः उद्याने क्रीडन्ति।

ख) आकाशे स्कादरे खगाः उत्पतन्ति।

ग) मार्गे पञ्चनवतिः सैनिकाः चलन्ति।

घ) वाटिकायां अष्टसप्ततिः फलवृक्षाः सन्ति।

8. क) गायकः उच्यते गीतं गायति ।

ख) असत्यं मा वद ।

ग) इह अहं इव विद्यालयम् अवश्यं ~~गमिष्यामि~~
गमिष्यामि ।

घ) त्वम् उद्याने कदा क्रीडसि ?

9. क) द्वितीया विभक्ति , प्रति यौगी

ख) सप्तमी विभक्ति , निपुणः यौगी

ग) पञ्चमी विभक्ति , बद्धिः यौगी

घ) षष्ठी विभक्ति , अद्यः यौगी

10. क) भूयं धातुरूपाणि लिखत ।

ख) अहं गृहकार्यम् करिष्यामि ।

ग) सः परित्त्रमं कृत्वा धनं लभते ।

घ) वयं प्रतिदिनं संस्कृतं पठामः ।

11. क) सा पठ + क्त्वा गृहं गच्छति ।

3 ख) बालाः ~~खेलिष्यन्ति~~ खेलितुम् उद्यानं गच्छन्ति ।

ग) गजः जलं पीत्वा शीनीः शीनीः चल् + क्तवन्

12. क) प्रति + दिनं

ख) अवगच्छामि

3 ग) विस्मरति

खण्ड - 'घ'

13. I. क) महात्मा नागरिकः

ख) महात्मा विठ्ठीवा

5

II. क) किञ्चित् कालात् अनन्तरं सः स्व नागरिकः महात्मानं पुनः भोजनाय ~~विठ्ठीवा~~ निमन्त्रितवान् ।

ख) महात्मा विठ्ठीवा भोजनं विना कुटीरं कुटीरं प्रत्यागच्छत् ।

III. क) सः

ख) विठ्ठीवा

ग) रात्रौ

घ) स्व

14. I क) अधमा
ख) महतां

5

II. क) मध्यमाः जनाः धनं मानं च इच्छन्ति।

ख) उत्तमा केवलं मानम् इच्छन्ति।

III. क) इच्छन्ति

ख) महतां

ग) इच्छन्ति

घ) च

15. I. क) प्रश्नीतरी

ख) संस्कृतदिवसः

4-2

II. क) संस्कृतदिवसः प्रवि प्रतिवर्षं श्रावणमासस्य
पूर्णिमायां आयोज्यते।

ख) सम्पूर्णा कक्षा द्वयोः वर्गयोः विभक्ता
अस्ति।

III. क) जानीमः

ख) दिवसः

ग) उत्थाय

घ) रुका

16. क) भावार्थः - अर्घः पूरितः घटः स्व अधिकं
शब्दं करोति । स्वम् स्व यः विद्वान् न
अस्ति । सः स्व ज्ञानस्य प्रदर्शनं करोति ।
मूर्खाः स्व बहु वदन्ति न तु
विद्वांसः ।

ख) भावार्थः - विद्या अर्थात् ज्ञानं मनुष्याय विनम्रतां
यच्छति । जनाः विद्यया नम्रतां
प्राप्नुवन्ति । अतः विद्या प्राप्य
अभिमानं मा करत ।

17. क) भारते अनेके के अभवन् ?
ख) महर्षिः दयानन्दः कुत्र अतिष्ठत् ?
ग) जनाः कार्येषु कस्य न कुर्वन्तु ?
घ) ~~महर्षिः~~ कस्मिन् सर्वत्र शुष्कम् अभवत् ?

18.

अन्वयः - यस्य वाणी रसवती, यस्य क्रिया श्रमवती, यस्य लक्ष्मीः दानवती (अस्ति), तस्य जीविनम् सफलम् (भवति)।

19.

(i) पूर्वराष्ट्रपति - अब्दुल कलाम - ~~महोदयस्य~~ महोदयस्य जन्म ~~तमिलनाडुराज्ये~~ तमिलनाडुराज्ये अभवत्।

(ii) तस्य मातुः नाम आशियम्मा आसीत्।

(iii) कलाम - महोदयस्य प्रारम्भिकी शिक्षा 'रामेश्वरम्' क्षेत्रे अभवत्।

(iv) सः मद्रास - ~~तकनीकी~~ तकनीकी - संस्थाने वैमानिकीं विद्याम् अधीतवान्।

(v) अनेन महोदयेन रक्षाक्षेत्रे अनेकानि अभुतपूर्वाणि ~~कार्याणि~~ कार्याणि कृतानि।

(vi) अब्दुल - कलाम - महोदयः राष्ट्रस्य सर्वोच्चं नागरिकं सम्मानं भारतरत्नं प्राप्तवान्।

20. I.

सुचरितानि - सत्कार्याणि

II.

सागरम् - समुद्रम्

III.

पृथ्वी - धरा

IV.

दृष्ट्वा - अवलोक्य